

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมอารยประเทศนั้นต้องอาศัยการพัฒนาทั้งทางด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความมั่นคงของประเทศซึ่งจะต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง หลักสำคัญประการหนึ่งที่จะขาดเสียมิได้ในการพัฒนาประเทศก็คือการพัฒนาคนในชาติให้เป็นผู้ที่มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ ทั้งทางสุขภาพกายและสุขภาพจิต การมีสุขภาพดีนอกจากจะทำให้ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงแล้วยังทำให้มีสมรรถภาพทางกายสูงตลอดจนมีความสามารถทางสติปัญญาสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างชาญฉลาด และหากประชากรในประเทศมีสุขภาพดี ย่อมจะทำให้การพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ เช่น การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความมั่นคงของชาติมีการพัฒนาไปในทางที่ดีด้วย แต่ถ้าหากบุคคลไม่ดูแลสุขภาพให้ดีก็จะทำให้เกิดการสูญเสีย สิ้นเปลืองค่ารักษาพยาบาล บางครั้งอาจจะถึงกับสูญเสียชีวิตได้ ดังนั้นการพัฒนาประเทศจึงต้องมุ่งพัฒนาสุขภาพของประชาชนควบคู่กันไปกับการพัฒนาด้านอื่นๆ และประชาชนทั้งหลายควรหมั่นดูแลสุขภาพของตนเองให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข เพราะการมีสุขภาพที่ดีปราศจากโรคภัยไข้เจ็บเป็นหนทางหนึ่งที่จะนำไปสู่ความสำเร็จต่าง ๆ ในชีวิต

ประเทศไทยจำเป็นต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ทันต่อสถานการณ์เพื่อสร้างศักยภาพให้ประชาชนสามารถดำรงอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรีและสังคมรวมมีความสุข ดังนั้นการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพและสมรรถนะของตนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีสุขภาพพลานามัยที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งต้องใช้หลายวิธีและหลายรูปแบบ การออกกำลังกายและการเล่นกีฬาเป็นวิธีการหนึ่งที่จะเป็นกลไกในการพัฒนาคนให้มีสุขภาพพลานามัยที่ดี (การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2540)

จากแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545 – 2549) เป็นแผนแม่บทของการพัฒนาการกีฬาของชาติที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 2 ของการพัฒนาศักยภาพของคน ในแผนพัฒนาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) โดยเฉพาะการขยายและยกระดับการพัฒนากีฬาขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กและเยาวชน รวมทั้งการพัฒนา

กีฬาเพื่อมวลชนให้กว้างขวางสู่ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย มุ่งพัฒนาคุณภาพการออกกำลังกาย และการเล่นกีฬาให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคคล ชุมชนและประเทศ เป้าหมายของแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ในยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาการกีฬาขั้นพื้นฐาน เน้นเพื่อให้เด็กและเยาวชนออกกำลังกายและเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 60 ส่วนการพัฒนากีฬาเพื่อมวลชน เน้นเพื่อให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัยและทุกอาชีพได้รับความรู้ เห็นคุณค่าของการกีฬา และได้ออกกำลังกายและเล่นกีฬาเป็นประจำ ร้อยละ 60 ของประชากรทั้งหมดรวมทั้งบุคคลกลุ่ม พิเศษหรือผู้ด้อยโอกาส ได้ออกกำลังกายและเล่นกีฬาที่เหมาะสมเป็นประจำ ร้อยละ 30 ของประชาชน กลุ่มนี้

วุฒิพงษ์ ปรมัตถากร (2537) ได้สรุปว่า การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพเป็น กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้บุคคลทุกเพศ ทุกวัยและทุกอาชีพ ได้ร่วมกิจกรรมการออกกำลังกายและ เล่นกีฬาเพื่อประโยชน์ของสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยยึดหลักการจัดกีฬาเพื่อทุกคน (Sport for all)

การออกกำลังกายและการเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะสามารถ ช่วยพัฒนาคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะช่วยพัฒนาให้มีร่างกายแข็งแรง พละนาามัยสมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีสุขภาพที่ดี มีอารมณ์ที่มั่นคง สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมที่ เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม เพิ่มพูนสติปัญญา พัฒนาลักษณะประจำตัวที่ช่วยเสริมสร้างคุณ ธรรมและจริยธรรมยิ่งขึ้น ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความอดทนเข้มแข็ง ความมี ระเบียบวินัย ความยุติธรรม การเคารพและปฏิบัติตามกฎกติกา การมีน้ำใจนักกีฬา การรู้จักแพ้ รู้จักชนะ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่การเสียสละ นอกจากนี้การกีฬายังก่อให้เกิดความสามัคคีกลม เกลียวและร่วมแรงร่วมใจฟันฝ่าอุปสรรคของคนในหมู่คณะ รวมทั้งเป็นศูนย์รวมในการสร้างความ ภาคภูมิใจและสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้แก่ชุมชน สังคมและประเทศชาติอีกด้วย

กีฬาแห่งประเทศไทย (2538) สํารวจการเข้าร่วมกิจกรรมออกกำลังกาย เล่นกีฬา และดูกีฬาของประชากรในประเทศไทย พบว่า ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป ทั่วประเทศมี ประมาณ 53.7 ล้านคน มีผู้เล่นกีฬาประมาณ 16.9 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 31.5 มีผู้ออกกำลัง ภายประมาณ 8.1 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 15.0 และมีผู้ไม่เล่นกีฬาและไม่ออกกำลังกายประมาณ 28.7 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 53.5 ประชาชนที่ออกกำลังกายและเล่นกีฬาอยู่ในเขตเทศบาลมาก กว่านอกเขต เทศบาล ทั้งชายและหญิงออกกำลังกายและเล่นกีฬาใกล้เคียงกัน ส่วนประชาชนเพศ หญิงที่ไม่ออกกำลังกายและเล่นกีฬามีอัตราส่วนมากกว่าเพศชาย

ดังนั้นการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะช่วยเสริมสร้างให้บุคคลมีความรู้ความสามารถ อันเป็นการพัฒนากำลังคนให้มีประสิทธิภาพตามความต้องการของประเทศในปัจจุบันสังคมมุ่งเน้นการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาสำหรับผู้ที่มีโอกาสทางสังคมและเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่กลุ่มเด็กด้อยโอกาสไม่ได้รับการส่งเสริมทางการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาเท่าที่ควร สภาวะด้อยโอกาสทางสังคมของเด็กเหล่านี้ นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญที่ต้องรีบแก้ไข เพราะการขาดโอกาสที่จะได้รับการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาย่อมส่งผลกระทบต่อพัฒนาในด้านอื่นๆ ของเด็กชะงักงัน ฉะนั้นการแก้ไขปัญหาคือ ด้อยโอกาสทางสังคมและการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาจะต้องอาศัยความร่วมมือจากสถาบัน องค์กรและหน่วยงานต่างๆ มาช่วยเหลือ และโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ก็เป็นอีก องค์กรหนึ่งที่มีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กที่ด้อยโอกาสในสังคมไทยตลอดมา

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาที่มีเป้าหมายหลักเพื่อช่วยเหลือปกป้องคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของเด็กด้อยโอกาสให้มีโอกาสได้รับการศึกษา และการพัฒนาตนเองเท่าเทียมกับเด็กปกติทั่วไปได้มีโอกาสพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ทั้งทางด้านสุขภาพอนามัยด้านอาชีพ ด้านความรู้ทั่วไป ด้านกฎหมาย ด้านคุณธรรม ศีลธรรม และจริยธรรมเพื่อให้มีทักษะในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข มีคุณค่าและศักดิ์ศรีสามารถที่จะให้ความร่วมมือในการพัฒนาประเทศได้ (กองการศึกษาสงเคราะห์ , 2545)

ปัญหาและอุปสรรคบางประการที่ทำให้การดำเนินงานให้บริการการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาสไม่สามารถกระจายอย่างทั่วถึงเต็มที่และเอื้อประโยชน์อย่างสูงสุดแก่เด็กด้อยโอกาสเนื่องมาจาก

1. การขาดแคลนงบประมาณ ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ การสนับสนุนด้านวิชาการและสวัสดิการ
2. บุคลากรมีไม่เพียงพอ ไม่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก บางครั้งบุคลากรเองมีทัศนคติเชิงลบต่อเด็ก ขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดการพัฒนาและฝึกอบรมให้มีความรู้ความชำนาญโดยเฉพาะ
3. การขาดข้อมูลสถิติเกี่ยวกับเด็กด้อยโอกาสกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะในเรื่องการให้บริการการศึกษาข้อมูลที่มีอยู่ในปัจจุบันจากหน่วยงานและองค์กรต่างๆ มีระยะเวลาการรายงานข้อมูลประจำปีไม่ตรงกัน หรือไม่แน่นอน มีวิธีการเก็บที่แตกต่างกัน ขาดคำนิยามของข้อมูลแต่ละ

รายการระบบการจัดทำและรวบรวมข้อมูลส่วนใหญ่เป็นระบบกระจายงาน จึงขาดมาตรฐานและไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้ใช้งาน

4. ขาดการประสานงานอย่างชัดเจนและต่อเนื่องระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และเอกชนกับเอกชน ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนของโครงการในกลุ่มเป้าหมายและพื้นที่เดียวกัน ตลอดจนขาดหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการประสานงานและสร้างเครือข่าย

5. การให้บริการการศึกษายังไม่เหมาะสม ทั้งในเรื่องหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอน ยังไม่สามารถสนองต่อวิถีชีวิตและความต้องการของเด็กด้อยโอกาสกลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะการให้ความสำคัญในการใช้เด็กเป็นศูนย์กลางหรือตัวตั้งในการพัฒนาการเรียนการสอน และสื่อหรืออุปกรณ์การเรียนการสอน

6. ขาดการส่งเสริมและสนับสนุนให้คนจากทุกๆ ส่วนในสังคม โดยเฉพาะครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น และตัวเด็กด้อยโอกาสเองในการมีบทบาทและร่วมมือรับผิดชอบในการจัดการศึกษา

7. ขาดนโยบายในภาพรวมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาสและขาดแผนการจัดการศึกษาเฉพาะสำหรับเด็กด้อยโอกาสกลุ่มต่างๆ

จากความสำคัญดังกล่าว “เด็กด้อยโอกาส” คือผู้ที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก เนื่องจากมีชีวิตความเป็นอยู่ด้อยกว่าเด็กปกติทั่วไป เนื่องจากเป็นผู้ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาสังคมหรือปัญหาอื่นๆ จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ เพื่อให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นมีพัฒนาการที่ถูกต้องเหมาะสมกับวัย และสามารถบรรลุถึงศักยภาพขั้นสูงสุดได้ เพื่อให้สอดคล้องกับการกำหนดประเภทของเด็กด้อยโอกาสในลักษณะสากล กองการศึกษาสงเคราะห์ กรมสามัญศึกษา จึงได้กำหนดแบ่งเด็กด้อยโอกาสออกเป็น 10 ประเภทประกอบด้วย

1. เด็กถูกบังคับให้ขายแรงงาน หรือแรงงานเด็ก หมายถึง เด็กที่ถูกบังคับให้ขายแรงงานหรือหารายได้ ด้วยการขายแรงงานก่อนถึงวัยอันสมควร ถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายจ้างจนไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาหรือการพัฒนาให้เติบโตตามหลักพัฒนาการอันเหมาะสมกับวัย

2. เด็กเร่ร่อน หมายถึง เด็กที่ไม่มีที่อยู่อาศัยพักพิงเป็นหลักแหล่งแน่นอน ดำรงชีวิตอยู่อย่างไร้ทิศทางขาดปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตเสี่ยงต่อการประสบอันตรายและเป็นปัญหาสังคม

3. เด็กที่อยู่ในธุรกิจทางเพศหรือโสเภณีเด็ก หมายถึง เด็กที่มีความสมัครใจหรือถูกบังคับล่อลวงให้ขายบริการทางเพศ หรือถูกชักจูงให้ต้องตกอยู่ในสภาพเสี่ยงต่อการประกอบอาชีพขายบริการทางเพศ

4. เด็กที่ถูกทอดทิ้ง/เด็กกำพร้า หมายถึง เด็กที่มารดาคลอดทิ้งไว้ในโรงพยาบาลหรือตามสถานที่ต่างๆ รวมไปถึงเด็กที่บิดามารดาปล่อยให้ให้มีชีวิตอยู่ลำพัง หรือกับบุคคลอื่น โดยไม่ได้รับการเลี้ยงดูจากบิดามารดา ทั้งนี้ อาจมีสาเหตุมาจากปัญหาการหย่าร้าง หรือครอบครัวแตกแยก มีสภาพชีวิตอยู่ท่ามกลางความสับสน ขาดความรักความอบอุ่นตลอดถึงเด็กที่ขาดผู้อุปการะเลี้ยงดูอันเนื่องมาจากสาเหตุอื่น

5. เด็กที่ถูกทำร้ายทารุณ หมายถึง เด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางร่างกาย ทางเพศ หรือทางจิตใจ มีชีวิตอยู่อย่างไม่เป็นสุข ระวัง หวาดกลัว เนื่องจากถูกทำร้าย ทารุณ ถูกบีบบังคับกดดันจากบิดามารดา หรือผู้ปกครองซึ่งมีสภาพจิตใจหรืออารมณ์ไม่เป็นปกติ หรือถูกล่วงละเมิดทางเพศในลักษณะต่างๆ จากบุคคลที่อยู่ใกล้ตัว

6. เด็กยากจน (มากเป็นพิเศษ) หมายถึง เด็กซึ่งเป็นบุตรหลานของคนยากจนที่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ ครอบครัวมีรายได้เฉลี่ยไม่เกิน 20,000 บาท ต่อปี ครอบครัวอยู่รวมกันหลายคน ขาดแคลนปัจจัยพื้นฐาน มีชีวิตอยู่อย่างยากลำบากรวมถึงเด็กในแหล่งชุมชนแออัด หรือบุตรของกรรมกรก่อสร้างหรือเด็กจากครอบครัวที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารห่างไกลที่ขาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษาและบริการอื่นๆ

7. เด็กในชุมชนกลุ่มน้อย หมายถึง เด็กที่เป็นบุตรหลานของบุคคลที่มีวัฒนธรรมแตกต่างไปจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ มีชีวิตอยู่อย่างยากลำบาก และมีปัญหาเกี่ยวกับการถือสัญชาติไทย เป็นสาเหตุให้ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาหรือบริการอื่นๆ ส่วนใหญ่เป็นเด็กในครอบครัวที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ตามบริเวณชายแดนของประเทศไทย เช่น ชาวเขา ชาวเล เป็นต้น

8. เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด หมายถึง เด็กที่ติดสารระเหยหรือยาเสพติดให้โทษหรือเด็กกลุ่มเสี่ยงต่อการถูกชักนำให้ประพฤติตนไม่เหมาะสมเกี่ยวข้องกับกลุ่มมิจอาชีพผู้มีอิทธิพล หรือบุคคลที่แสวงหาผลประโยชน์จากการประกอบอาชีพผิดกฎหมายเป็นเด็กด้อยโอกาสที่มีแนวโน้มสูงต่อการก่อปัญหาในสังคม

9. เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์หรือโรคติดต่อร้ายแรงที่สังคมรังเกียจ หมายถึง เด็กที่ติดเชื้อเอดส์ หรือมีบิดามารดาเจ็บป่วยด้วยโรคเอดส์ เป็นเด็กที่ถูกสังคมรังเกียจเป็นเหตุให้เด็กไม่สามารถเข้ารับการศึกษารับบริการอื่นๆ รวมกับเด็กปกติทั่วไปได้

10. เด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หมายถึง เด็กที่กระทำผิด และถูกควบคุมอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนตามกฎหมาย ตลอดถึงเด็กหญิง ตั้งครรภ์นอกสมรสซึ่งมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ เช่น การทำแท้ง การฆ่าตัวตาย การทอดทิ้งทารก เป็นต้น (กองการศึกษาสงเคราะห์ , 2545)

จากการศึกษาถึงสภาพทั่วไปและสาเหตุของการเข้าสู่ภาวะยากลำบากหรือ ด้อยโอกาสของเด็กกลุ่มต่างๆ พบว่า มีสภาพของปัญหาและสาเหตุที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เป็นวงจร กล่าวคือสาเหตุส่วนใหญ่เนื่องมาจากสภาพแวดล้อมของเด็กโดยเฉพาะปัญหาครอบครัว ในลักษณะต่างๆ ตลอดจนจนสังคมรอบตัวเด็ก และตัวเด็กเอง ปัญหาโดยรวมหรือผลกระทบที่เกิดขึ้น กับเด็กด้อยโอกาส อาจสรุปได้ ดังนี้

ผลกระทบทางร่างกาย มีการเจริญเติบโตทางร่างกายไม่เหมาะสมกับวัยเนื่องจาก ขาดสารอาหาร ทูโภชนาการอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เจ็บป่วยง่าย เด็กที่ถูกละเมิดสิทธิ ในรูปแบบต่างๆ เช่น ทารุณกรรม ใช้แรงงาน อาจจะพิการ เด็กบางส่วนที่มีชีวิตอยู่ท่ามกลาง สิ่งแวดล้อมที่อันตราย เสี่ยงที่จะพิการจากการเกิดอุบัติเหตุ การมั่วสุมในสถานบริการ สถานเริงรมย์และการเสพยาเสพติดหรือสารระเหย ก่อให้เกิดปัญหาทางสุขภาพ

ผลกระทบทางจิตใจและพฤติกรรม ขาดความรักความอบอุ่น ขาดการอบรมดูแลและ ชี้แนะก่อให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่างๆ มีสภาพจิตใจที่ไม่มั่นคง ประพฤติผิดศีลธรรมจรรยา และกฎเกณฑ์ของสังคม กระทำผิดกฎหมาย

ผลกระทบทางสติปัญญาและโอกาสที่พึงจะได้รับ ขาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษา ขาดโอกาสที่จะพัฒนาศักยภาพในด้านต่างๆ ขาดโอกาสในการพัฒนาตนเอง และขาดโอกาสที่จะ ได้รับบริการทางสังคมพื้นฐาน

การพัฒนาการจัดการศึกษาสงเคราะห์ที่ผ่านมา ได้มีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุง วิธีการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับ สภาพ เศรษฐกิจ และสังคมแต่ละช่วง จนกระทั่งถึงปัจจุบัน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์สามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายนักเรียน ด้อยโอกาส พิการ และมีความสามารถพิเศษ และได้เน้นการฝึกทักษะวิชาชีพ เพื่อให้ นักเรียนมี รายได้ระหว่างเรียนมองเห็นช่องทางการประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการ ปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 รวมทั้งกระแสความเปลี่ยนแปลง ทางด้านเศรษฐกิจสำคัญของโลก ยุคปัจจุบันนับว่าการจัดการศึกษาสงเคราะห์เป็นทางเลือกหลัก ด้านหลักสูตร พบว่า

ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา สัดส่วนเวลาเรียนเนื้อหาทางวิชาการและทักษะอื่นๆ ในหลักสูตร อาจยังไม่เหมาะสมบางเนื้อหาวิชาอาจใช้เวลาเรียนมากเกินไป และบางเนื้อหา โดยเฉพาะวิชาพื้นฐานที่มีความจำเป็นมากมีเวลาเรียนน้อยเกินไป อาทิ การพัฒนาทักษะด้านกีฬา ดนตรี ศิลปะซึ่งเป็นส่วนสำคัญยิ่งต่อการสร้างเสริมสุนทรียภาพ จินตนาการ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดจนการมีสุขภาพกายและใจที่ดี ในระดับประถมศึกษา ป.3-ป.6 ใช้เวลาเรียนพลศึกษา ศิลปศึกษา และดนตรี ประมาณร้อยละ 10 ของเวลาเรียนทั้งหมด ในขณะที่ประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีได้กำหนดให้ เรียนวิชาดังกล่าวตั้งแต่ชั้น ป.1 โดยใช้เวลาเรียนร้อยละ 25 และ 27 ของเวลาเรียนทั้งหมดตามลำดับ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นใช้เวลาเรียนวิชาพลศึกษาและศิลปะ ประมาณร้อยละ 7 ของ คาบเวลาเรียนทั้งหมด และมัธยมศึกษาตอนปลายเรียน 3 คาบต่อสัปดาห์ โดยให้วิชาศิลปะเป็นวิชาเลือกเสรี ในขณะที่ประเทศญี่ปุ่นบังคับให้ทุกคนเรียนดนตรี ศิลปะและสุขศึกษาเท่ากับร้อยละ 23 ของเวลาเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และประเทศเกาหลีได้ ใช้เวลาเรียนร้อยละ 21

วิชาพื้นฐานที่จำเป็นโดยเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาต่างประเทศมีเวลาเรียนน้อยไป นอกจากนี้วิชาวิทยาศาสตร์ยังเป็นวิชาบังคับเฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และเป็นวิชาบังคับเลือกในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับคณิตศาสตร์เป็นวิชาบังคับเฉพาะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 ส่วนภาษาต่างประเทศเป็นวิชาเลือกเสรีทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ในขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้วต่างมีวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์เป็นวิชาบังคับตั้งแต่ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย

การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อให้การจัดการศึกษาสอดคล้องกับวิถีชีวิต แม้ตามหลักสูตรแผนใหม่ได้มุ่งเน้นกระบวนการและเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียน แต่ในทางปฏิบัติการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นใหม่ยังคงค่อนข้างน้อย เนื่องจากครุขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น นอกจากนี้ขั้นตอนการดำเนินงานมีความยุ่งยากครูจึงหันมาปรับปรุงกิจกรรมสื่อและเนื้อหาเป็นการทดแทน (แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7) จะเห็นได้ว่า การดำเนินการจัดการศึกษาในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรในการดำเนินการเป็นจำนวนมาก

ดังนั้น วิชาพลศึกษา เป็นวิชาแขนงหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการศึกษาแขนงอื่นๆ คือ เป็นวิชาที่ส่งเสริมให้บุคคลได้มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม โดยมีกิจกรรมพลศึกษา ซึ่งได้เลือกเฟ้นแล้วเป็นอย่างดี เป็นสื่อที่จะทำให้คนเกิดการเรียนรู้ (Bucher , 1975) เช่นเดียวกับ วรศักดิ์ เพียรชอบ (2527) กล่าวไว้ว่า พลศึกษาเป็นขบวนการศึกษาอย่างหนึ่งที่

จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการเจริญองงาม และมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม โดยอาศัยกิจกรรมพลศึกษาที่เลือกเฟ้นแล้ว เป็นสื่อกลางของการเรียนรู้

นอกจากนี้วิชาพลศึกษายังเป็นการศึกษาองค์หนึ่งอยู่ในองค์ของการศึกษาซึ่ง ได้แก่ พุทธิศึกษา จริยศึกษา พลศึกษา และหัตถศึกษา พลศึกษาเป็นกระบวนการก่อให้เกิดบูรณาการ ในด้านการศึกษาทั่วไป หากขาดการศึกษาของคนี้แล้ว จะทำให้การศึกษาไม่สมบูรณ์ เพราะขาด องค์ประกอบที่จะช่วยให้อุดมการณ์ทางการศึกษาของชาติสำเร็จลุล่วงตามความมุ่งหมาย (กอง วิสุทธารมณ, 2513)

สำหรับการจัดโปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพนั้นจะต้อง อาศัยการจัดโปรแกรมพลศึกษาที่เหมาะสม ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ และความต้องการของ นักเรียนและสังคม และการที่จะจัดโปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของ ความมุ่งหมายของการพลศึกษา จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ มาช่วยสนับสนุนด้วย คือ ครูพลศึกษา งบประมาณ อุปกรณ์กีฬา สถานที่และเครื่องอำนวยความสะดวก การจัดการ ดำเนินการ (สมคิด สนวนศรี , 2533)

ในสภาพการณ์ปัจจุบัน สภาพเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การจัดโปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนสังกัดหน่วยงานต่างๆ ยังมีปัญหาอยู่มาก ดังที่งานวิจัยของ จตุรงค์ เหมรา (2536) ได้พบว่า ปัญหาการเรียนการสอนพลศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ จำนวนครูพลศึกษาไม่เพียงพอ งานรับผิดชอบของครูพลศึกษามีมาก โรงเรียนพลศึกษาไม่เพียงพอและขาดคู่มือประกอบการสอนวิชาพลศึกษา และอารีรัตน์ วัฒนรุ่งเรือง (2530) ได้พบว่าปัญหาการเรียนการสอนพลศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนร่วม พัฒนาการใช้หลักสูตร คือ การเปิดสอนวิชาพลศึกษาเลือกเสรีนั้นจำนวนครูมีน้อยไม่เพียงพอ งานรับผิดชอบของครูพลศึกษามีมาก ขาดสถานที่เปลี่ยนเครื่องแต่งกาย ไม่มีสนามกีฬาในร่ม อุปกรณ์ทางพลศึกษาไม่เพียงพอ และเวลาที่ใช้ในการประเมินผลไม่เพียงพอ และงานวิจัยของ สุวพร แสงรักษา (2543) ได้วิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการเรียนการสอนพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ครูผู้สอนวิชา พลศึกษาที่ไม่มีวุฒิต่างพลศึกษาได้รับการพัฒนาการเรียนการสอนพลศึกษาน้อย อุปกรณ์สถานที่ไม่เพียงพอขาดความรู้และทักษะสำหรับเด็กพิเศษ สนามกีฬากลางแจ้งและสนามกีฬาในร่มไม่ได้ มาตรฐาน งานวิจัยของ วรพันธ์ วัฒนจินดา (2544) ได้วิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการจัดดำเนินการโปรแกรมพลศึกษาในโรงเรียนกองการศึกษาสงเคราะห์ กรมสามัญศึกษา พบว่าส่วนใหญ่มี ครูพลศึกษา 2 คน จบด้านพลศึกษาโดยตรง อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนมีไม่ครบทุก กิจกรรมที่จัดการเรียนการสอนและมีไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน ขาดงบประมาณในการสร้าง

สนามกีฬาและบำรุงรักษาสนาม อุปกรณ์กีฬามีไม่เพียงพอกับการจัดกิจกรรม งานวิจัยของ สันติสุข สันติศาสนสุข (2537) ได้วิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา พบว่าส่วนใหญ่ มีปัญหาเรื่องขาดแคลนอาคารเรียน หอพักนักเรียน บ้านพักครู และอาคารประกอบการขาดอุปกรณ์และเครื่องมือในการพัฒนาพื้นที่ภายในโรงเรียนขาดแคลนบุคลากร ขาดการประสานงานเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ขาดแคลนวัสดุทัศนอุปกรณ์และหนังสือ ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และรวีวรรณ นาคเอี่ยม (2537) วิจัยเรื่อง การศึกษาการจัด กิจกรรมการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา พบว่า ไม่มีการจัดสรรงบประมาณในด้านการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เป็นสัดส่วนและเป็นระเบียบที่แน่นอน

ดังนั้น การศึกษาพฤติกรรม การออกกำลังกายและการเล่นกีฬาของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ จึงมีส่วนช่วยให้การจัดและการดำเนินการโปรแกรมพลศึกษาของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ให้เกิดประสิทธิภาพและสามารถบรรลุเป้าหมายได้ดีขึ้น สำหรับโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ซึ่งได้ดำเนินการจัดการศึกษามาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 50 ปี ยังไม่มีผู้ใดได้ทำการศึกษาวิจัยพฤติกรรม การออกกำลังกายและการเล่นกีฬาของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์มาก่อน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรม การออกกำลังกายและการเล่นกีฬาของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ เพื่อจะได้นำผลของการวิจัยมาเป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องได้นำไปพัฒนาทั้งการจัดการและการดำเนินงานโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์และการจัดกิจกรรมการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาของกลุ่มเด็กด้อยโอกาสอื่นๆ ให้ดีขึ้นซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองแล้วยังเป็นการสนองต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั่นคือ กำหนดให้บุคคลมีสิทธิเสมอภาคกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรม การออกกำลังกายและการเล่นกีฬา ด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านการปฏิบัติของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรม การออกกำลังกายและการเล่นกีฬาของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ตามตัวแปรเพศ ชั้นปีที่ศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ปีการศึกษา 2546

2. ตัวแปรที่สำคัญ

ตัวแปรต้น คือ สภาพของนักเรียน จำแนกตามลักษณะดังนี้

1. เพศ ได้แก่

1) ชาย

2) หญิง

2. ชั้นปีที่ศึกษาของนักเรียน ได้แก่

1) มัธยมศึกษาปีที่ 1

2) มัธยมศึกษาปีที่ 2

3) มัธยมศึกษาปีที่ 3

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

ข้อตกลงเบื้องต้น

ผู้วิจัยถือว่าข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามของนักเรียนชายและหญิงเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้ และตรงกับความเป็นจริงในขณะนั้น

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

พฤติกรรม หมายถึง การกระทำของบุคคล ไม่เฉพาะสิ่งที่แสดงปรากฏออกมาภายนอกเท่านั้น แต่รวมถึงสิ่งที่อยู่ภายในจิตใจของบุคคลสังเกตเห็นไม่ได้โดยตรง เช่น คุณค่า เจตคติ ความคิดเห็น ความเชื่อ ค่านิยม เป็นต้น (ชูดา จิตพิทักษ์, 2525)

การออกกำลังกาย หมายถึง การกระทำใดๆ ที่ทำให้มีการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย เพื่อเสริมสร้างสุขภาพ เพื่อความสนุกสนาน เพื่อสังคม โดยใช้กิจกรรมง่ายๆ หรือมีกฎกติกาการแข่งขันง่ายๆ เช่น เดิน วิ่ง การบริหารร่างกาย การยกน้ำหนัก วายน้ำ ซี่จักรยาน เป็นต้น

กีฬา หมายถึง กิจกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเพื่อความสนุกสนานและเพื่อแสดงออก ซึ่งความหมายและความสวยงามด้วยการเคลื่อนไหวของร่างกายในเวลาว่างและให้เป็นไปตามกฎและระเบียบที่วางไว้ ทั้งนี้โดยไม่หวังผลตอบแทนอย่างอื่น นอกจากผลที่เกิดจากกิจกรรมในตัวของมันเองเท่านั้น

การเล่นกีฬา หมายถึง การกระทำใดๆ ที่ทำให้มีการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสุขภาพ เพื่อความสนุกสนาน เพื่อสังคม เพื่อการแข่งขัน โดยจะเคร่งครัดต่อกฎเกณฑ์กติกาของการแข่งขันหรือไม่เคร่งครัดก็ได้ เช่น การเล่นฟุตบอล วอลเลย์บอล บาสเกตบอล กรีฑา ตะกร้อ แบดมินตัน วัยน้ำ เป็นต้น

พฤติกรรมการออกกำลังกายและการเล่นกีฬา หมายถึง กิจกรรมทุกประเภทที่มนุษย์กระทำที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายในจิตใจ และสิ่งเร้าภายนอกทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัวอาจเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์อาจเป็นสิ่งที่สังเกตได้หรือไม่ได้

นักเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง นักเรียนเพศชายและเพศหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในปีการศึกษา 2546

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาด้านความรู้ด้านเจตคติและด้านการปฏิบัติของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์
2. เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้นักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์มีพฤติกรรมการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาที่ดี
3. เพื่อเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมให้นักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์นำทักษะและความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้